

Izhaja vsak **torek** in **petek** v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.
 Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.
 Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Veturini h. št. 9.
 Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Bosensko vprašanje.

Hrvatsko opozicijsko časopisje, tisto časopisje, katero jedino izraža pravo narodno voljo in zastopa prave interese hrvaškega naroda, je zahtevalo že oddavno, da se združita okupirani deželi Bosna in Hercegovina s Hrvatsko, kakor veleva zgodovinsko in prirodno pravo. V tem svojem nastojanju je imelo bore malo podpornikov, a nasprotnikov na vseh koncih in krajih. Da kljub temu Hrvatje ne obupajo ter so trdno prepričani o konečni zmagi in o vrnitvi svojih teženj, je naravno in opravičeno, kajti njihova ideja je dobila močnih tal v Bosni sami, razširila in utrdila se je tako krepko, da bodo morali hoté ali nehoté računati z njo, kadar bodo vrejali definitivno državno-pravno stanje okupiranih pokrajin. Kolikor bolj napreduje v Bosni hrvaška misel, tem nervoznejši postajajo nasprotniki vsakega slovanskega gibanja, a v prvi vrsti tisti ljubljivi sosedje Hrvatov, ki so zakrivil naj več zla v monarhiji in ki tiče še danes Hrvatsko samo pod svojimi pestmi.

Prav do poslednjega časa so imeli Madjari navado govoriti o državnopravnem gibanju po hrvaških deželah prezirljivo in malovažno, kot da ta veličastna ideja ni družega, nego otroče sanjarenje mladih ljudi, ki ne razumejo in ne uvažujejo realne politike. No videlo se jim je, da se samó delajo vzvišene in mirne, a da se v resnici ničesar ne boje bolj kot okrepljenja hrvaške vzajemne misli in da vedó jako dobro, kakó ta misel napreduje ter prodira polagoma v najširše sloje naroda. Nervozni so bili in vznemirjeni, ne da bi hoteli pokazati svojega prikritega gnjeva. V zadnjih dneh pa je bruhnil ta gujev v vsó silo na dan in Madjari so se pokazali v vsi svoji umazani nagoti.

Hrvatje so slavili o Binkoštih v Sarajevu velik narodni praznik; idejo hrvaškega jedinstva in hrvaške samostalnosti so manifestirali na slovesen način v srcu Bosne; razodelo se je vsemu svetu, čegava je Bosna in čegava mora biti. To je spravilo Madjare popolnoma iz sebe; napadajo in denuncirajo na vse strani, zahtevajo čisto brezobzirno, da naj se take manifestacije prepovedó enkrat za vselej ter žugajo Kallayu, da ga vrže s stola, če ne zatré hrvaštva v Bosni. Zdej vemo pri čem smo: Madjari iztezajo svoje dolge prste po deželah, ki jih čisto nič ne brigajo in do katerih nimajo najmanjše pravice. Iz tega predrznega pohleplja pa izvira tudi ves boj, ki so ga vprizorili

L I S T E - K.

Sreča zadej gola.

Poljski: (»Z mazurske zemlje«) K. Junosza.
 —*—*—

„Eh!“ — mislil si je po poti — „kaj čemo!“ Kar se je zgodilo, se ne vrne več, prebolel sem in ogrešil sem to. Ali življenje nesrečnikov je dolgo! Še sem močan, delat pojdem: stradal bom, pritrgoval si od ust, in tako si zberem nekaj grošev. — Potem se vrnem nazaj v svojo domovino, kupim si kos zemljišča ter ga bodem obdeloval. Toliko — toliko let sem sanjal o tem koščku svoje lastne zemlje; o kotiču, s katerega me noben več ne zapodí, kjer mirno prebijem svojo starost pri delu vsred rastlin in vonjivih cvetic in brnečih bučelic.

Ves izmučen od poti sede bedni potnik pod križ, nasloni čelo ob dlan in se zamisli... Naposled se mu nagne glava na prsi in tako — pol speč pol budeč — je snival o tej jasni, tihí in lepi bodočnosti, kakoršno si je bil izmislil v dolgih letih osamelosti in siromaštva. Košček zemlje si kupi! bogate, rodovitne zemlje, in imel

zadnje čase proti ministru Kallayu in načinu njegove uprave. Dokler je ta minister Hrvatje v resnici zatiral, dokler je prepovedal celó pevskim društvom nositi hrvaško imé in se niso smeli peti v Bosni rodoljubne hrvaške pesmi, do tedaj je bilo vse dobro in Madjari so bili od sreča zadovoljni z bosenskim upraviteljem. Toda Kallay je izprevidel, da také ne gre dalje, da se ne sme in ne more upirati naturi in pravici. Priznati se mora, da postopa zdaj korektno in pravilno, — in to je, kar je dvignilo Madjare proti njemu. Razjarilo jih je posebno, da je dovolil Hrvatom praznovati očitno in svobodno vsehrvaško slavlje ter da ni zapovedal razobesiti ob tej priliki po Sarajevu — madjarskih zastav! Da, to mu je zameril neki madjarski list čisto resno; iz tega se vidi, v kakšne absurdnosti zavaja dolgoprstni šovinizem madjarske „politike“.

S Kallayem bi bili naposled lahko popolnoma zadovoljni. V svojem govoru, s katerim se je branil v ogerski delegaciji proti napadam madjarskega časopisja, je pripovedoval na dolgo in široko, kakó neguje madjarske interese v Bosni in Hercegovini, kakó skrbi za ogersko trgovino in za madjarske uradnike. Madjarom je tega negovanja vse premalo. Oni zahtevajo od njega, da naj pripravlja v Bosni pot madjarskemu gospodstvu, skratka, oni zahtevajo odkrite madjarizacije.

Kallay je vsled tega v težkem položaju, kajti on vé, da mu v Bosni ni mogoče pomadjariti žive duše; on tudi vé, da bi se vse prebivalstvo bosensko uprlo madjarskemu gospodstvu in madjarizaciji z vso silo. Predobro pozná Bosno in tamošnji narod, da bi se dal na tako početje, ki ne bi rodilo družega kot vseobčo vznemirjenost in mogočen odpór. Ali Madjari so slepi. Kljub vsemu opravičevanju, kljub temu, da jim je zatrjeval, kakó skrbi za njihove gospodarske interese v okupiranih deželah, kličejo še vedno neprestano „Dol ž njim!“ Iz vseh kotov vlačijo resnične ali izmišljene pogreške, da mu jih pretirane in povečane mečejo pred noge. Vprašanje je, ali ostane ali se umakne temu nenadnemu viharju. Nam bi do osebe Kallayeve ne bilo mnogo, ali tu se gré za drugo.

Poostiril se je veliki boj med hrvaško idejo in med madjarskim šovinizmom. Odločitev je morda še daleč, toda bliža se in kolikor bolj se bliža, temveč upa je, da se vresničí težnja Hrvatov po jedinstveni, neodvisni državi hrvaški v okviru habsburške monarhije. Da trideja napreduje in da zma-

bode lastno malo in prijazno hišico in pa vrtič!...

In kaj bo vse tam v tem vrtiču? česa mu bode manjkalo?

Kaka drevesa, obložena sò sočnim, zlatobarvnim ovočjem (sadjem), kakšne cvetke! In na južni strani hiše se bode vila trta, in vsredi zelenega listja bodo molele k solncu zlate in črne jagode ter se obešale tam pri oknicah. Morda se nagne nekoč izza steklenk majhen, rdeč obraz; morda objame z prijaznim pogledom modrih oči delaveca, sklonjenega na zemljo; morda zadoni srebrni otročji nasmeh v nizki koči. Kdo ve? Zdej nema svojavné narodbine, ne očeta, ne brata, niti jedne prijazne osebe; ali ko bode imel zemljo in svoj lastni kotiček, tedaj se morda dobi oseba, ki bode htela deliti njegovo usodo... morda obstane nađ njim pogled dobrih oči, morda ga zveseli radosten smeh...

V tem sanjarjenju je bilo zanj toliko sreče, da se je ubogi potnik prebudil, presunjen od njene velikosti.

Vstane, obriše si solze z rokavom debele suknje, in gre dalje do — mesta.

guje, kaže veličastno slavlje v Sarajevu in kaže predvsem onemoglo roténje Madjarov, ki so že mislili, da jim pade bosensko jabolko zrelo v naroče.

Križemsvetska vojna.

Skoro bi se smelo staviti primeró mej pojavi prirodnih sil naše zemlje in onimi na njej bivajočega človeškega rodu, v pogledu elementarne nemirnósti poslednjega. In res, v oni preteklosti, ko je bilo na zemlji n. pr. mnogo več potresov kakor jih je danes, ko je zemlja na mnogo več krajih in pogosteje bruhala iz sebe ogenj in žveplo, — v onih časih je bilo, kakor nam pripovečuje zgodovina, tudi več bojov med človeškimi rodovi te zemlje. Polagoma je zemlja prihajala bolj k pokoju, pa tudi človeški rod je postajal mirnejši, v njegove vrste se je na mesto divje razbrzdanosti naselila civilizacija in red in usodepolne svetovne vojne so ponehavale, kakor tudi strahoviti ugnobljujoči potresi, — z eno besedo bi se lahko reklo: s človeškim rodom h kratu postajala je tudi zemlja, njegova mati, čedalje bolj — civilizovana.

Ako pa je napredujoča civilizacija najboljše izražena v ponehavanju silnih vojn, tedaj se nasproti temu sme reči, da tudi civilizacija oddavno še ni dovršila svoje vzvišene naloge. Kajti baš dogodki naših dni nam pričajo o tem; baš v teh časih se pojavljajo in pripravljajo stvari, glede katerih bi lahko vprašali: ali se imajo iste izvršiti in se izvršujejo v službi civilizacije, ali pa so te stvari same kričeči dokaz o — necivilizaciji?

V enem pogledu bi po vsej pravici smeli trditi — poslednje. Kajti nobena vojna sama na sebi ni pojav civilizacije, ker vojna ni nič drugega, kakor navaden, surov umor, brutalno nasilje močnejega proti slabejemu, kakor i nobeno brutalno nasilje ni izraz civilizacije.

Nazor, da se delo civilizacije ne more izvršiti brez prelivanja človeške krvi, je popolnoma brutalen in ga zastopa le oni, kateremu služi „civilizacija“ le za krinko drugim, pred vsem sebičnim namenom. Zatoraj le ona vlast in država hoče vojno, katera namerava z brutalno silo izvršiti dejanje, ki je vse drugo nego čin civilizacije.

Med take države danes v prvi vrsti štejemo Anglijo in vse one činitelje, ki soglašajo z njo v izvrševanju njenih sebičnih nalog. Anglija torej ni civilizovana država in civilizovani niso niti nje prvi ministri,

III.

Za nekaj časa se je sukal v delavskem jopiču med železničnimi vagoni... Postaja je bila velikanska, promet živahen; trebalo je nakladati zavoje in vreče na vagone ali ž njih. Naš sanjač je imel na ramenu ploščo sè št. 17. in drugi delavci so ga imenovali „mul“. Njegov hrbet je bil kakor železen. Št. 17 se ni zbal nobene teže, vsak dan je dobival več moči, dasi je živel kot puščavnik in se odrekal vsemu. V tem pa je skladal groš k grošu, in skrbno na prsih skriti mošnjiček je vedno bolj debelel.

Št. 17 je pazil na ta mošnjiček kakor na lastno oko v glavi; saj to je pomenilo zanj — izpolnjevanje sanjarij in nadej — to je bila zemlja!

Še kakih šest, osem let, pa bode prihranek zadostoval za kos zemlje, če tudi le za par oravov.

V nedeljo, — ko je bil prost, je hodila „št. 17.“ v mesno okolico, kjer so začinjali vrtili. Hodil je pogledat cvetoče drevje in zelenje.

Drugi delavci so se mu posmehovali češ: da gre „mul na travo“. Ali ni se zme-

ker si prisvajajo na krvavi način tujo posest. Ako bi bila Anglija prava širiteljica civilizacije mej divjimi narodi onstran velikega morja, tedaj bi ne mislila v prvi vrsti na to, da si prisvoji dežele teh narodov, potem pa še le širi — **svojo** kulturo, podjarmlja pa in tlačí v suženjstvo ljudstva, katera so bila pravni posestniki teh dežel, — marveč Anglija bi morala širiti kulturo med temi narodi, zajedno pa jim pustiti nedotakneno njihovo politično svobodo, najmanje pa se dotikati iste po prelivanju nedolžne človeške krvi. Že dokaz, da Anglija ne nastopa le kakor širiteljica civilizacije v tujem svetu, je vojna v Transvaalu. Tu je nastopila Anglija z vojno proti že civilizovanemu narodu nizozemskih Burov (kmetov) in jim kruto izrgala bogato domovino. S tem korakom si je Anglija nadela za vse večne čase črni pečat — necivilizovane države, stoječe v eni vrsti s Turki ali drugimi poldivjimi narodi.

Lansko leto se je bila vojna mej Španijo in Ameriko glede otokov Kube in Filipin, še prej je bila vojna mej Grško in Turčijo in pred petimi leti je vihral boj mej Japonsko in Kitajsko v vzhodni Aziji.

Vsi ti boji so se bili navidezno iz gmotnih vzrokov. Amerika si je hotela siloma zopet prisvojiti ono otočje, katero so si pridobili Španci za časov svojih pridobitev kakor širitelji kulture v ameriškem ozemlju, kakor pravi najšitelji širne Amerike. Resnični vzrok te vojne pa je bil, ker si je te otoke hotela prisvojiti Nemčija potom gospodarske vojne, s katero vojno nastopa nemška politika tudi širom cele Amerike in izziva na odpor drugorodce.

Ta necivilizovani način nemške politike je provzročil drugi necivilizovani čin špansko-ameriške vojne. Vojno mej Grško in Turčijo je provzročilo turško nasilstvo nasproti krščanskemu prebivalstvu otoka Kreta, toraj zopet kruti pojav necivilizacije proti civilizaciji.

Boj mej Kitajci in Japonci se je unel iz lakomne želje poslednjih, polastiti se dela kitajskega cesarstva, preporno jabolko je bil otok Formosa, zoper čegar samostojnost je nastopila lakomna Japonska, ščuvana po Angliji.

Od tega časa se položaj v vzhodni Aziji ni prav nič zboljšal, nasprotno so se razmere še bolj napele in danes smo blizu temu, da se uname v „cesarstvu zlatega solnca“ splošna evropska vojna. A prvotni vzrok taki vojni bi bilo zopet iskati v ne-

nil za to; šel je in dolgo ur je prebil za mestom.

Večkrat je opazoval tú vrvenje in delo bučel. Zagledal se je v to pridno sivo delavko, ko se je spuščala v rmeni cvet dinje, velik kot kelih. Zadrževal je sapa, da bi ne splašil bučele in gledal je: kako je ta modra živalica nabirala na sebi rmenega prahu; kako se je obložila s tem bremenom in se je dvigala v zrak ne več sivkasta, nego nekako zlatormena ter nosila svoje breme v panju.

To ga je neizmerno zanimalo. Saj bo imel tudi on kdaj svoje gospodarstvo, pa svoje bučele. Za nje naseja ajde in pa detelje in melise, zasadi nekoliko lip pred hišo, da bodo imele kje med nabirati...

Še nekoliko let je vzdigoval bremena in zbiral groš k grošu. Kar prileti nekoč delavec ves zasoplen v kancelijo k načelniku ter mu sporoči:

„Prosim, gospod načelnik, naš mul se je ponesrečil.“

„Kakšen mul?“

Št. 17 — prosim. Lotil se je sam bremena 10 pudov, nekaj mu je počilo v križu in zdej leži.

civilizaciji azijskih narodov. Kitajska z svojimi ogromnimi prirodnimi bogastvi je bila že desetletja sem smóter pozornosti evropskih držav, katere so le nerade gledale, kako ostaja ta silni kos zemskega površja nepristopen pravi prosveti in evropski kulturi ter kako ostajajo Kitajci trdovratni na svojem tisočletnem nazadnjštvu. Toda dočim si je prizadevala Rusija, da zanese mej kitajski narod blagoslov evropejske kulture brez škode za obstanek kitajskega cesarstva, so se pa temu nasproti naše evropske vevlasti, ki silijo na to, da se ta velik svet razkosa in razdeli med razne evropske vevlesile. Te vevlesile, a v prvi vrsti Anglija in Nemčija, ne morejo trpeti, da izvršuje Rusija na tako nesebičen in človekoljuben način delo civilizacije, a da jej baš vsled tega naraščajo simpatije v Kitajskem narodu ter da je takorekoč ves Kitaj že danes v moralni oblasti ruskega carja. Ta ljubosumnost kitajske zemlje lačnih nasprotnikov Rusije je zarodila mej kitajskimi ljudskimi izvrški ustanek, ki se je zarotil proti življenju in imetku evropskih naseljencev, v prvi vrsti kristjanov. Da se Rusiji posreči zadušiti ta ustanek boksarjev, je skoraj brez dvoma, ali zopet je resnica, da se poslužujejo razdivjanosti teh surovih in polublaznih kitajskih elementov politiki, ki bi radi priitali do vojne z Rusijo, o tem se tudi ne da tajiti.

In tako zremo v negotovo bodočnost pred seboj, neznaoč, kaj se porodi iz teh razmer. Pred nami se odigrava krvavi koncert križemsvetske vojne, na katerem sodeljuje zdaj eden zdaj drugi necivilizovani narod in podaja dokaz, da je človeštvo teh narodov pač še zelo oddaljeno od pravega viška civilizacije, namreč od viška, kjer bode nehala brutalno prelivanje drage človeške krvi. Vprašanje pa se nam vsiljuje: ali bodo ti dogodki v poludivjih necivilizovanih delih sveta prizanesli naši „civilizovani“ osrednji Evropi? Ali se v očigledem tem dogodkom obrzdi na višini miru Evropa, ali pa, da se ta Evropa h krati pokaže, da je vsa njena civilizacija le — pobeljen grob, to bode pokazala morda že najbližja bodočnost.

Dopisi.

Iz St. Petra. Iz našega kraja, menim, ste dobili malo dopisov — se pač sučemo bolj v gospodarskem nego političnem krogu, zato udarim danes na to struno. Naše „kmetijsko društvo“ je imelo dne 27. maja občni zbor, na katerem se je poročalo o prvem trimesečnem delovanju (od 1. oktobra do 31. decembra 1899). Spoznali smo iz poročila združnega nadzorstva, da se je v tej dobi zadruga trudila v prvi vrsti, da uredi vse potrebne prostore, najde zanesljivih odjemalcev ter oskrbi vse, kar se zahteva — vsaj za prvi začetek — za izvažanje domačih pridelkov. Poleg s pripravami se je tudi lotila vže nekoliko trgovine. Razprodala je za 1363 gl. kovanja in zelenjave. Kosma tega dobička je bilo 682 gl. a od tega je treba odbiti vse obratne in upravne stroške. Ko bi ne bili všeti tej kratki dobi na rame tudi vsi izvanredni stroški (taksa ob nakupu hiše, ustanovni stroški itd.), ki so plačani enkrat za vselej, bilo bi čisto tega dobička okoli 60 gl., iz česar je razvidno, da je društvo delalo z malimi odstotki, in ne kakor je blebetal neki list, z 34 /, ali celo s 50%! Skrbelo se je, da se je združnikom ugodno pridelke vnovečevalo, pa ne, kakor je trdil zlobno znani list, „odiral“. Blago se plačuje kakor na goriškem trgu, a pri tem je prihranjena ljudem pot do Gorice, mitnica, pristojbina na trgu in tehtnici. Pri vinu in špargljih je celo vzdignilo kup, in se bo i v bodočnosti za to prizadevalo; a pomisliti je, da so v začetku stroški veliki. Da so združniki zadovoljni z zadrujo spričuje, dejstvo, da nosijo blago rajši v zadrugo nego na trg. Ko bi se pa komu pri plačilu pripetila kaka pomota — čemur bi se ne mogel nihče čuditi pri tolikem prometu in občinstvu, — ve vsak združnik, kje mu je iskati zadostila.

Na razpolago je vsakomur društveno razsodišče, katero rado vstreza opravičenim željam združnikov. Vse slučajne pomote naj se nanašajo torej razsodišču.

Lep promet se je razvil še-le po novem letu. Bil je — kakor smo zvedeli — do zadnjega maja povprečnega prometa 60.000 Kron. Razprodalo se je okoli 400 hl. vina, po večini „Izabele“, ter se je s tem sto-

rilo veliko zaslug našemu kmetu. Zadruga se je pečala tudi z zelenjavo ter razposlala na dan 200 do 500 kg. šparg, sedaj pa razpošilja črešnje in sicer vže od prvega njihovega začetka. Od 3. ure zjutraj do večer se pridno dela v zadržni hiši, kjer se kupuje, razbira in naklada blago. Zjutraj je na prostnem dvorišču vse živahno, polno voz in košev. Popoldne se pa pomika po več naloženih voz na postajo.

Za prosep zdruge se v resnici zrtvuje njen načelnik Franc Černič, in njemu na strani naslednji odborniki: Ivan Blažica, Ivan Batičič, Andrej Merljak, Andrej Bizjak, Ivan Furlan, Jožef Blažica, Andrej Blažica, Miha Reščič.

V nadzorstvu so pa Nj. Eksk. visokor. grof Franc Coronini, prebl. g. Anton Jakončič, preč. g. Anton Berlot, vevč. g. Eduv. Štrekelj, č. g. Jos. Ličan.

Razsodišče obstoji iz teh občne spoštovanih mož: Janez Bofulin, Jožef Marteljane, Anton Furlan, Janez Nemeč, Jožef Blažica.

Od dne do dne je več združnikov, kateri pristopajo iz raznih krajev od Gorice pa skoro do Rihemberga.

Vsakega prijatelja ljudstva mora veseleti ta nov združni pojav pri našem kmetu in le želei je, da bi se zadruga po prebitih težkočah doma in na tujem vedno krepila in napredovala. Čim več nas bo, tem lepše se vse razvije. Z združenimi močmi!

Združnik.

Politični pregled.

Notranja politika.

Kmalu začne spet peti § 14. in pel bo tje do pozne jeseni. Tako nam poročajo iz Dunaja. Govori se tudi, da je razpust državne zboru že določena reč ter da se bodo vršile nove volitve meseca oktobra. Ali to se le govori. Drugi pa trde, da dr. Koerber niti sam še ne ve, kaj bi počel. Posvetuje da se dan za dnevom z različnimi parlamentarnimi strankami ter politiki različnih barv. Nemci bi celo hoteli, naj bi dr. Koerber odstopil. Zmaga češke obstrukcije jim ne da mirno spati. Očitajo namreč dr. Koerberju, da je za to tako naglo zaključil državnozbornsko zasedanje, ker se je tako dogovoril isti dan s Čehi. Oficijozni „Fremdenblatt“ zavrača tako podtaknje, kot popolnoma neosnovano in neopravičeno. Tretji hoté spet, da se začne v kratkem pogovori ter pogajanja med Nemci in Čehi, ker so baje zmerni Nemci prišli do spoznanja, da drugače v Avstriji ne gre. Mi smo o tem prepričani že od nekdaj, dvomimo pa, da bi Nemci bili že prišli do tega spoznanja. Mogoče, da so prišli kje drugje do tega spoznanja, pa da so Nemeem in sicer tako zvanim zaveznim Nemeem tako namignili. In „zmerni“ Nemci so pa že tako pametni, da vedo, da ni drugače nego se udati migljajem od izvestne strani. Čehi so izdali te dni spomenice, v kateri pravijo med drugim, da ne morejo nikakor vsprejeti jezikovnih načrtov, kakoršne je predložil ministerski predsednik dr. Koerber zbornici poslancev. Dr. Koerber, da se je pri izdelovanju teh načrtov držal svojih v državnem zboru proglasenih načel glede ravnopravnosti, ker je bilo to na korist Nemeem.

Vseučilišna slavnost v Krakovem.

Dne 7. t. m. je slavilo vseučilišče v Krakovem v Galiciji slavnost svojega 500-letnega obstanca. Ta slavnost je trajala več dni in je bila v pravem pomenu ogromna manifestacija v kulturnem smislu. Slavnosti se je udeležilo veliko število učenjakov zlasti vseučilišnih profesorjev in pisateljev od vseh krajev Evrope. Vseučilišča so poslala svoje posebne deputacije, enako tudi znatnostne akademije, kajti vseučilišče v Krakovem je bilo dolga stoletja v prijateljski zvezi z različnimi narodi in deželami, ki so vplivale na njega razvoj, a je vplivalo tudi ono na razna ta ljudstva v kulturnem pogledu. Zlasti je prišlo na to slavnost mnogo učenjakov iz Nemčije, Češke in drugih slovanskih dežela. Kar pa se je posebno opazilo, je bilo to, da je prišlo jako malo Francozov, dočim so se baš Francozje v prejšnjih časih dokaj zavzemali za Poljake. K temu opaža nek poročevalec v „Information“ tako-le: „Čudno so se pri tej priliki odmaknili nekdanji ljubljenci poljskega naroda, Francozje. Ali jim dajo mar doma toliko opravila s meče veselice na razstavi, ali se morda celó boje Rusov? No, tudi Rusija je bila zastopana, da si slabše, kakor je bilo pričakovati. Za politično bodočnost Avstrije je dokaj veselo znamenje napredujoča vzajemnost mej Čehi in Poljaki. Mejigra, ki se je odigrala zadnji čas v avstrijskem parlamentu, ne more za stalno odpraviti tega dejstva. Slab poljski rodoljub bi moral biti, ki bi ne računal s tem dejstvom.“ Potem še pravi poročevalec: Na tej izvenredni slavnosti so Poljaki pokazali, da smisel njihove pesmi „jeszeze Polska ni zginola“ ni puhla fraza. Poljaki živijo kakor narod na dalje. Stara kulturna ljudstva se zamore pač politično razkosati, toda njihovo duševno svojstvo, njihova samozavest se ne da zatreti.“

Da si je bila ta slavnost izrečno kulturnega značaja, vendar je donela vmes tudi marsikaka politična struna, kar je seveda pri Poljakih z ozirom na njihovo politično usodo pri takih prilikah skoro neizogibno in jim tudi ni zameriti.

Vstaja na Kitajskem.

Dosedaj se še vedno ni posrečilo zadušiti ustanka boksarjev, marveč isti se širi in širi. Kolikor je na Kitajskem ničvrednih elementov, vse se pridružuje družbi boksarjev in takih elementov je v tem preobljudenem cesarstvu na stotošče. Predno pristopi vse kitajsko rokovnjaštvo k družbi boksarjev, kjer jih morda združeno doleti usoda, da jih iztrebi iz dežele solncea — evropski sinec, bo minolo še nekaj mesecev. O kitajski cesarici se govori, da je naklonjena Rusiji, katera želi na Kitajskem preobrat v smislu evropskega napredka, ob enem pa da prepoveduje zabranjivati širjenje boksarje družbe. Iz tega vedenja cesarice bi se lahko sklepalo, da le želi, da se boksarje elemente skupno uniči in se osvobodí deželo ljudi, ki so bili sploh le v nadlego oblastim in ljudstvu. Le tako bi se dalo razlagati to dvoletno vedenje cesarice, ki išče zavetja pri Rusiji. Nasprotno je pa tudi mogoče, da šeuva boksarje kaka vevlast, ki je sovražna velikemu uplivu Rusije na Kitajskem.

Boksarji so dosedaj nastopili že v precejšnjem številu in so tudi prizadejali že mnogo škode na življenju in imetju tujcev. Plenijo in morijo ter požigajo kar jim pride pod roke. Dvanajst milj pred Pekingom so zažgali ameriansko misijonsko hišo, misijonarji so se rešili, a boksarji so pomelili v ogenj 75 krščenih Kitajcev. 29. maja so upepelili misijonsko hišo Tungšov in zopet tu zmetali v ogenj 40 kristjanov potem, ko so jih na grozovit način mučili in mesarili. Pred Pekingom so zažgali hišo mejnarnodnega kluba in v Pekinu samem uganjajo vsakovrstne lopovščine na škodo tujcev in to kar na javni ulici. Vevlasti so vsled tega tolovajstva razjarjene in so jele nastopati odločneje. Glavno ulogo pri tem igrala bode Rusija. V Port Arturu je pripravljenih 6000 Rusov, da se podajo v Tientsin, v Pen Taiho se je pa izkrcalo 4000 ruskih vojakov. Železniško progó od Tientsina do Pekinga strajajo topovi tuje čete na oklopnih vagonih. V kratkem odide 10.000 evropskih vojakov v Peking. Okoli Tientsina se nekaj pripravlja, ondi utegne priti do večje bitke mej zbranimi ustaši in evropskimi vojaki. V tem kraju so se že udarili boksarji z ruskimi kozaki, ki so postrelili več ustašev. Vsekako je zanimivo, kaj se bode zgodilo že v naslednjih dneh.

Vojna v južni Afriki.

Kruger je nedavno izjavil, da se ne uda Angležem, dokler ima le še pet sto zvestih okoli sebe, zdaj pa je zopet podal izjavo, da Angležem ne zadošča 100.000 vojakov, da vzdrže mir v Transvaalu. Starček Kruger, (Buri mu pravijo: „naš strijček Pavel“) še ni izgubil poguma, če ravno so mu Angleži že vzeli Pretorijo in Johannesburg. Hoče še vse poskusiti, da prežene sovražnika iz domovine. Njegova vstrajnost daje tudi pogum njegovim podanikom, da nevstrašno nadaljujejo boj; podpore jim ne manjka, živil in streljiva dobivajo vsak dan ogromno preko Delagoe. Guverner države Arkanzas v Ameriki jim je ponudil 5 milijonov akrov zemlje, ako bi se hoteli tija preseliti; guverner države Colorado pa en milijon akrov. Toda Kruger je ponudbe hvaležno odklonil in izrekel, da se hočejo Buri boriti do zadnje kaplje krvi za svojo domovino. — V zadnjem času so naredili Buri Robertsu precej preglavice, ker so pretregali zvezo mej njegovo četo in reko Vaal ter uničili brzovaj. V deželi Bosutov je pripravljten jim priskočiti na pomoč tamošnji glavár Jonatan z mnogo tisočev prostovoljcev. Pri Roodovalu je bil 7. t. m. vroč boj, v katerem so bili tepeni Angleži. Kako navdušeni so še za boj Buri, je dokaz to, ko je nedavno poveljnik oranjskih Burov rekel svojim vojakom, da gredo lahko domov, ako jih ne veseli več boj, da je od 6000 mož jih šlo domov samo — 12. Na mnogih krajih so bili Angleži zopet z nova tepeni. Navdušenje Burov vpliva celo na vojaštvo Angležev.

Lord Roberts si toraj še ne sme častitati k svojim „zmagam.“

Domače in razne vesti.

Smrtna kosa. — Dne 12. t. m. je umrl v Dornbergu gosp. Josip Mrevlje, vevleposestnik, v 73. letu svoje starosti. N. p. v. m.!

V Kranju je umrl dne 10. t. m. preč. gosp. Anton Mežnarec, tamošnji dekan v 67. letu svoje dobe. V. l. n. m. s.!

Novi okrajni zdravnik v Tolminu je dr. Avgust Gregorich. Dr. Graeffe je odšel na Volosko.

Praznik sv. Rešnjega Telesa se je praznoval v Gorici kakor druga leta tako tudi večeraj prav slovesno. Ob 7. uri zjutraj je bila v stolni cerkvi slovesna sv. maša. Ob 8. uri pa je pričel slovesni sprevod, katerega je vodil Nj. Eminenca kardinal in nadškof ob veliki asistenci druge duhovščine. Zraven zastopnikov raznih civilnih oblastnij in vojaštva so se vdeležile sprevoda tudi tukajšnje srednje šole, vad-

nica, mestne ljudske šole ter učenci in učenke „Solskega doma“ in drugi zavodi.

Ulice, po katerih se je pomikal sprevod, so bile ozalšane z zelenjem ter so prebivalci v teh ulicah okrasili okna svojih stanovanj s preprogami in podobami. Spremljali sta sprevod vojaška in mestna godba ter običajna vojaška stotnija. Ob straneh Najsvetejšega pa so delali spalir goriški ognjegasci. Pred vsakim sv. evangeljem so peli bogoslovci po jeden zbor v resnici prav lepo.

Po vsakem blagoslovu je sledilo strelu častne stotnije — gromenje topov z grada, ki je jako povelečevalo slavnost. Povsod, koder se je pomikal sprevod, bilo je ob straneh nenavadno veliko ljudstva — pa tudi sprevoda samega se je udeležilo prav mnogo vernikov. Na Travniku je bilo pa razpostavljeno vojaštvo tukajšnjega 47tega pešpolka, kateremu je podelil kardinal in nadškof še posebe sveti blagoslov. Ves sprevod se je vršil v lepem redu. Le v vrtni in pa v tržni ulici — pri prehodih v šolsko ulico in pa v via Caserna — ni bilo nikogar, ki bi zabranil, da so ljudje kar trumoma in s pokritimi glavami pretrgali — vrste solskih deklie. —

Popoldne ob 6. uri pa je bila procesija na Kostanjevici, kjer se je zbralo jako mnogo ljudstva. Tu je pa vodil procesijo preč. gosp. prošt Jordan. — Pa sprevod se ni mogel izvršiti na prostem, ker je ravno takrat — ko so šli z Najsvetejšim iz cerkve, začelo hudo deževati. Slovesnost se je morala torej vršiti v cerkvi.

Nagla smrt. Včeraj zjutraj koj po šesti uri je hotela iti Batistina De Giusto, 55-letna vdova, h kapucinom k maši. Prišla je že do cerkvenega praga ali tam se je hkrati poloti huda slabost ter popolnoma poblehdi. Revica se je hotela nasloniti na jeden stebrov, na katerih sloni mala lopica pred cerkvijo, ali zmkalo ji je tal in zgrudila se je na tla. Koj ji bruhne iz ust cel potok krvi — in v par trenutkih bila je — mrtva. Ljudje, ki so bili okoli nje, so se trudili, da bi ji pomagali, ali zastonj. Kasneje je prišel na lice mesta zdravnik, ki je konstatiral smrt, vsled česar so odnesli pokojnico naravnost na pokopališče v mrtvaško kapelo.

Pokojna je bila doma iz Paderna, delala pa je v Leberzovi „Tovarni za žveplenke“ v Gorici, ter so jo tam prav radi imeli, ker je bila vestna, pridna, dobra in vedno veselega srca. Četudi sama uboga — je vendar pomagala po svoji moči še revnejšim od nje.

„Bralno in pevsko društvo v St. Andrežu“ namerava prirediti 24. t. m. javno tombolo. — Srečke se razprodajajo v bližnjih občinah, v Gorici v tobakarni Solska ulica in pri g. Puceljnu, brivcu na Travniku po 40 vin. — Več prihodnjé.

Trgovina z svilodi na goriškem trgu. — Tukajšnji magistrat naznanja, da se začne trgovina z svilodi na tukajšnjem trgu z 18. t. m. Določen je v ta namen pokriti trg pri starem svetem Antonu. Strogo je prepovedano pričakovati prodajalcev z svilodi pri vstopu v mesto ter sam ž njimi pogajati. Na trgu sv. Antona bodo javne tehtnice od 18. t. m. vsak dan na razpolago. Mestni organi, katerim je izročeno tehtanje svilodov, ne bodo smeli jemati od strank nobenih drugih pristojbin, nego onih, določenih od magistrata. Mešetarjev na trgu ne bode smelo biti, ker ni sploh nobenega, ki bi bil za ta posel vsposobljen. Pristop na trg bodo imeli le prodajalci in pa kupčevalci. Vsak, kdor bi motil trgovino na katerikoli način, odstranil se bode siloma. Tržne cene je plačati od voza 48 vinarjev, od jerbavev, košev, čul itd. od 10 do 50 kilogramov pa 20 vinarjev.

Pobalinska pisava glasila „narodno-napredne stranke“. Letos poteče 400 let, odkar je prišla naša dežela pod Avstrijo ter pod Habsburško dinastijo. Ta dogodek se bode letos v Gorici praznoval na slovesen način in bo pri tem slovesnem praznovanju sodelovala cela naša dežela. Da bi pa ta slovesnost zadobila svoj višek, mislili so nekateri deželani, da bi bilo dobro, ako se pokloni Nj. Veličanstvu cesarju posebna deželna deputacija ter ga naprosi, naj bi blagovolil z svojo navzočnostjo počastiti to slovesnost. In res je deželni zbor v drugi seji svojega letošnjega zasedanja dne 2. aprila na predlog poslanca dr. Verzeznassija izvolil v ta namen deputacijo, obstoječo iz deželnega glavarja dr. Pajerja ter poslancev dr. Gregorčiča, Berbuča, dr. Venuttija ter bar. Locattellija. Ti gospodje, spolnужé svojo od deželnega zboru jim naloženo dolžnost, so se te dni odpegljali na Dunaj ter so bili dne 11. t. m. vsprejeti od cesarja v avdicijci. Nj. Veličanstvo cesar, kakor smo že poročali, je tudi obljubil, da obišče še v tem poletju našo deželo. Gosp. prof. Berbuč, podavši se na Dunaj kot član zgorej omenjene deputacije, storil ni torej nič drugega nego svojo dolžnost. On ni šel torej svojevoljno na Dunaj, marveč je bil tja poslan z ostalimi člani komisije vred. — Kako pa piše dr. Tumovo glasilo pri tej priliki o prof. Berbuču? Evo ti dragi čitatelj, tako-le: „... tudi nova služba je zanj že sistemizovana, ali pričakuje še kak „vitezki

križec" za izredne zasluge v delovanju „divide et impera“, kateri naj bi mu pripadajo „tiho delovanje“ o priliki 400-letnice združitve naše dežele z Avstrijo in pod habsburško vladarsko hišo, „kateri je neomahljivo zvest in trden kot skala“. — Kako ti križci „vun gledajo“, se je žel prepričati na Dunaj z „ljubljenecem naroda“ dr. Gregorčičem in dr. Pajerjem, kjer bo ta sloveči „kvintal“... gotovo tako imponoval, da mu pomerijo zaslužni križec na junaške prsi.

To je pač pobalinstvo, kaj ne, dragi čitatelj? In takemu pobalinstvu naj bi sledilo naše ljudstvo? Nadejamo se, da ne, saj ga vendar ni še zapustil Bog!

Konečno samo še to-le: Za božjo voljo, saj ni vendar prof. Berbuč kriv, da je deželni zbor njega izbral v deputacijo, mesto dr. Tume! Mi vemo sicer že danes, da bo dr. Tuma posredno ali neposredno reagoval na našo zadnjo opazko ter nas pital z hudobnimi obrekovalci, češ, da je on že pri določevanju dotičnikov povedal, „da bi on ne mogel vsprejeti izvolitve“, ali pa vsaj, da bi mu bilo to „jako težavno“. Komu ne bi naj prišla na um v tem slučaju pravljičica o lisici in kislem grozdju?!

Velodromo „Excelsior“ naprava za kolesarske dirke „una delle migliori d'Italia“ kakor je pisal „Il Friuli Orientale“ se je slovesno otvorila včeraj popoludne. Kolesarjev je bilo vse polno, prišli so bratje iz Istre, iz Trsta in pa iz naše dežele z onimi z onstran naše države skupaj — torej rešeni in nerešeni na to izmed najlepših dirkališč „v Italiji“. Saj pa tudi pravi „Piccolo“ opisujejo to slavnost, da ne glede na to, da je bila ta slavnost pravcato slavje kolesarstva, bila je karakteristika tudi ta, da so se pri tej priliki bratili kolesarji, „di questa regione“ z onimi iz simpatičnega Videmskega. Poleg fanfartne dečkov tukajšnjega mestnega zavoda za sirote so poveljevali slavnost tudi vojaška in mestna godba. Okolo 6 popoludne pa je dež razgnal vse skupaj ter ohladil — nekoliko vroča čutila udeležencev.

Vreme. Zdaj imamo vreme prav tako, kakoršno si želi naše polje — posebno pa vinogradi. Trta nam obeta letos obilo sadu; zdaj pa trepeče vinogradniku srce strahu, ko se začne neob preoblačiti v črno. Tudi včeraj popoludne je pokazalo nebo jako čmeren obraz — oblaki so se zbirali nad nami, posebno pa nad Brdam. Zato so pa bile na delu streljne postaje skoro po vseh Brdih. Hvala Bogu — prišlo ni do hudega — le nekaj dežja je bilo.

Zgubljeno. — Utež velike vage je pri mitničarju na solkanski cesti. Kedor ga je izgubil, naj se tamkaj oglasi.

Proti italijanskim vinom! Tožbe, da ne morejo naši vinorejci prodati svojih vin, se vedno bolj oglašajo. Po vsej širni Avstriji in Ogrski, kjer raste trta, prirejajo se protestni shodi proti viniki klavzuli. Opozorjamo primorska županstva, da napravijo, vsako zase, na trgovsko ministerstvo prošnjo za odpravo te škodljivke!

Izredni pri sv. Jakobu v Trstu. Kakor poroča tržaški „Piccolo“, so se dogodili včeraj, v dan sv. Rešnega Telesa pri sv. Jakobu v Trstu izredni pri katerih je aretovala policija petero Slovencev. Stvar da je bila taka: v soboto že je prišlo nekaj udov cerkvene bratovščine sv. Cirila in Metoda k šentjakobskemu župniku Hrovatinu ter ga prosilo, naj jim izroči zadnjič blagoslovljeno zastavo, s katero da hočejo k procesiji sv. Rešnjega Telesa. Župnik pa se je tej želji uprl, češ, da nima v to poblastila od strani škofijstva. Včeraj zjutraj ob 6. uri pa je prišlo k župniku nekaj ženskih članov te bratovščine zahtevati zastavo, a tudi ženskam je rekel župnik, da zastave ne sme dati ker škofijstvo tega ne dovoli, na kar da so bile iste tako ozlovoljene, da so župnika žalile.

Radi tega so navzročne straže eno istih aretovala, katero sta pa dva Slovenca iztrgala stazi iz rok. Kmalu za tem pa je prišlo več možkih članov in te ti da so osorno nastopili proti župniku. Proti Slovencev pa, da je nastopilo več Italijanov od sv. Jakoba in mej obojimi je prišlo do spopada tako, da je morala posredovati policija, ki je aretovala petorico Slovencev. — Tako približno poroča „Piccolo“. Da se je nekaj zgodilo, bo pač gotovo, a resnico izvem o seveda šele od druge strani.

Tržaški Nemci so jeli pošteno rogoviliti. V nedeljo so priredili v Bergerjevi restavraciji velik „Sommerfest“, kakor se je že prej čitalo v korist nemškemu „Narodnemu domu“ v Trstu, ki naj bi se imenoval „Deutsches Haus“. Na tej veselici se je bajje govorilo in prepevalo stvari, kakoršnih ne bi smel hladnega srca poslušati — pravi Avtrijec. In vendar je bilo na tem koncertu lepo število c. kr. ljudij, ki zobjejo — iz avstrijskih jasi. Ena pa se je pripetila prirediteljcem te ultranemške veselice, namreč ta, da je vojaški poveljnik prepovedal vojaški godbi sodelovanje na tej veselici in podrejenim častnikom vdeležbo na isti. — To so pač lepe reči, katerih so zmožni ti nemški rogovileži. Hočemo videti, kako daleč jo še — prirogovalijo.

Pameten nasvet. „Novi List“ poziva tržaške Slovence, da se ojačijo in skušajo otvoriti pristno slovenske trgovine za naj-

njušne potrebščine v Trstu. Ako se pomisli, da Slovenec v Trstu ne more kupiti niti pole papirja, niti ene kape, ali klobuka, niti enega robca, ali, da se niti ne more dati obriti z občevanjem v svojem jeziku, ne da bi moral poprašati po Ponciju in Pilatu, je ta nasvet nujno potreben izvršilve. Naj bi tržaški rodoglubi s sodelovanjem „Naše straže“ storili potrebne korake.

Posnemanja vredno. Mi Slovenci se moramo učiti drug od drugega, kar je pametno in koristno, a ne posnemati tega, kar je škodljivo in — pohujšljivo. Lep vzgled samostojne pridnosti so nam podali prebivalci vasi Guncleje pri Šentvidu nad Ljubljano. Ta vas šteje samo 24 hiš, a je imela dolga leta zelo slabo pitno vodo. Kaj store pridni ljudje? Nad vasio v hribu je na posestvu Vida Mrharja močan studenec najboljšee pitne vode. Mož prepusti vašanom studenec brezplačno in tudi svet za vodno shrambo. Od te shrambe doli so napeljali cementne cevi, dolge 904 metre. Vaščani so po večini sami pripomogli z delom, stroške za shrambo, cevi in kar je tacega pa razdele med občinske stroške. Vodovod je 10. t. m. blagoslovlj tam. župnik ob veliki udeležbi ljudstva.

Zdaj imajo v vasi vodo, ki noč in dan teče in imajo tudi hidrant za požarno brambo. — Zdaj so rešeni skrbi za pitno vodo. — Tako naj bi storili povsodi naši ljudje, kjer žive v podobnih razmerah.

Revolverji v državnem zboru. — O zadnji hrupni seji v državnem zboru poročajo „Nar. Listy“ to-le: Ko je bil v zbornici šunder najhujši, pristopi ves razburjen antisemit dr. Pattay k nekemu češkemu poslanecu ter mu reče: „Hočete li nehati ali ne? Mi pokličemo naše ljudi iz pivarn in prišlo jih bude na tisoče, da vas nauče manire“. Te besede je čul nek češki veleposestnik. Podal se je takoj k ministrskemu predsedniku dr. Koerberju ter ga vprašal, ali vé, kaj nameravajo prav za prav antisemitje. Pri ti priliki mu je pa tudi povedal, da so Čehi pripravljene na vse slučaje ter da ima v žepu vsak svoj revolver. „Pa tudi mi veleposestniki nismo tu praznih rok“, rekel je dotični dr. Koerberju ter je potegnil pri teh besedah bližeeči se revolver iz žepa. Dr. Koerber je na to koj odredil, da je bila pozvana k parlamentu močna policijska straža.

Vspehi streljanja proti toči. Iz Adlešič v Dolenjskem poročajo „Slovenec“, da so z velikim vspehom odvrnili minoli terek pretečo nevarnost toče z streljanjem. V tamošnjem kraju rada pobije toča in je lani o Binokotih vse polje in vinograde zdrobila. Letos je hotela imeti svojo strašno obletnico, a to nakano so jej preperečili možnarji, iz katerih se je močno streljalo.

Ljubljanski grad — zopet kaznilnica. Potresne poškodbe na ljubljanskem gradu je sklenilo finančno ministerstvo dati popraviti in prepustiti za tem poslopje zopet justičnemu ministerstvu za uporabo. V novem justičnem posloju je bajje prostor za zapore in ječe pretresno odmerjen, in tako se bodo kaznjenci, kar jih ho tu odveč, zapirali tudi na ljubljanskem gradu. Stroški za te poprave bodo znašali okolu 12.000. Kakor znano, je bil grad svoj čas od erarja na prodaj.

Električno razsvetljavo napravi mesto Kranj na Gorenjskem. Pričeli so že s pripravljalnimi deli.

Samomor. V Ljubljani se je dne 13. t. m. vstrelil tamošnji znani tovarnar Adolf Tönnies. Našli so ga mrtvega v njegovi sobi. Uzrok samomoru ni znan, pač pa pravijo, da se mu je zmešalo.

Slavnostna akademija v Celju. Prihodnjo nedeljo priredi „Narodna čitalnica“ v zvezi z vsemi narodnimi društvi v Celju v proslavo Franceta Prešerna in v korist njegovemu spomeniku v Ljubljani v veliki dvorani Narodnega doma slavnostno akademijo. Na vspredu so godbene točke celjske narodne godbe, deklamacija gospiče Mete Baševae, alegorija, dvoje bariton-solo g. dr. Bela Stuhca, na klavirju spremlja gospiča Jela Sernčeva, in udarjanje tamburašev celjskega Sokola. Konečno se vprizori spevoigra „Ob vrbkem jezeru“, katero izvršuje celjsko društvo s spremljevanjem celjske narodne godbe pod vodstvom gosp. Fr. Koruna. Po predstavi prosta zabava. — Vstopnina 3 K 1 K 80 h, 1 K 40 h, 1 K 40 h. Začetek 1/8. zvečer.

Delavsko zavarovanje proti nezgodam v Avstriji. Notranje ministerstvo je objavilo poročilo o zavarovanju proti nezgodam. Po teh podatkih so l. 1899. prejeli 22.104.379 K, na odškodovanjih pa izplačali 11.261.520 K. Upravni stroški so znašali 17.4934 K. V letu 1898. je bilo dohodkov 19.363.992 K, izplačane odškodnine so znašale 9.540.592 K in upravni stroški 1.514.792 K. Naznanjenih v l. 1899. je bilo 80.416 nezgod, med temi 938 smrti, 6455 slučajev popolne nezmožnosti in 14.087 slučajev začasne nezmožnosti za delo, trajajoče nad štiri tedne. Koncem l. 1899. so vživali stalne rente: 4034 vdov je dobivalo 703.539 K, 6570 otrok 758.941 K, 537 očetov ozir. mater 67.563 K, 1798 trajno in popolnoma nezmožnih 1.043.548 K in 25.558 trajno deloma nezmožnih za delo 4.107.813 K, skupaj 38.507 oseb je dobivalo 6.681.504 K.

Dvojna mera štajarskega deželnega odbora. Stajarski deželni odbor je založil zanimivo knjigo „Škodljivi sadje in vino-reje“ v remškem jeziku ter postal nemškimi mestom in troom na Slov. Stajarskem v tolikem številu, da so bile nekatere občine v zadregi, komu naj knjigo dajo. Nek slovenski trg vprašal je tudi za knjigo, pa je dobil odgovor, da stane iztis 2 K. Knjiga se je založila tudi za slovenske groše in vendar Slovenec mora knjigo plačati, Nemec jo pa zastoj dobi. Daleč smo prišli!

Delavsko varstvo. V curiškem kantonu so predložili nov zakonski predlog za delavsko varstvo. Poleg zdravih stanovanj in delavnice za obrtne delavce je tudi v predlogu določilo za *trgovske* uslužbenec: Delavni čas trgovskih uslužbencev znašaj največ 11 ur na dan, v pisarnah ne čez 60 ur na teden. Plača za delo črez uro, za nočno in nedeljsko delo delo vsaj za četrtino višja od navadne plače.

Nemška nasilnost. Iz Inomosta se piše: V soboto, dne 16. t. m. ima promovirati gosp. Jakša Račič iz Vrhnja na otoku Hvaru na vseučilišču v Inomostu „sub auspiciis imperatoris“ za doktorja medicine. Kot večletni predsednik hrvaškega akad. društva „Veledita“ nastopil bo pri tej svečanej priliki s trakom tega društva. Akoravno je po društvenih pravilih, po vladi in akademičkej oblasti potrjenih, opravičeno to društvo nositi kot znak hrvaško trobojnico, ter jo je dosedaj pri svečanih prilikah tudi vedno nosilo ter proti vsem, včasih uprav besnim napadom, braniti znalo, je pri tej priliki nemško burševstvo že a priori insegniralo veliko oficijozno demonstracijo proti hrvaški trobojnici, ter je pričakovati v soboto na innsbrusškem vseučilišču silnih izgredov. Radovedni smo, kako bo dvžavna oblast, ki tako minuciozno pazi na vsako čepico nemških „buršev“, pri tej priliki varovala ravnopravnost slovanskega naroda. Ali pa bo morda i sedaj kapitulirala pred terorizmom nemških buršev, ki so že ponovno, ne da bi jim katerakoli višja instance oporekala, izjavili, da smatrajo vseučilišča za svojo nemško last, vse druge narodnosti pa le „do preklica“ kot goste in jednako-pravne akademike!

Vročina na Dunaju. Te dni so imeli na Dunaju 23 stopinj Reaumurja v senci. To je pač toplota za najgorkejšee poletne dneve!

Eksplozija v tovarni za patrone. V Budimpešti so včeraj popoldne vrtali v prtiličju Immersigove tovarne za patrone. Bilo je pri tem delu zbranih več delavcev in delavk. Ob 2 1/2 popoludne pa se je razpočila po neprevidnosti nekega delavca jedna patrona ter so švigile iskre na drugo mizo, kjer je bilo zloženih več patron . . . sploh nakupičnega — streljiva. Hkratu eksplozija vse to s strašno silo in vsa delavnica je bila v tem hipu v plamenu. — Ognjegascem se je posrečilo, da so že v pol ure ogenj omejili. Potem še le so se podali v delavnico na pomoč delavcem in delavkam. V tem so našli dva delavca in dve delavki mrtve, 4 delavce smrtno ranjene, 4 nevarno ranjene, a vsi ostali so ranjeni več ali menj.

Proti židom. — V Konitzu na Nemškem, kjer so umorili, kakor smo že poročali, židje 18-letnega Winterja in mu iztočili kri z namenom, da isto pošljejo svojemu židovskemu duhovniku (rabinarju), ki mesi judovski kruh s krvjo kristjanov, je ljudstvo silno razjarjeno proti judom. Zadnjo nedeljo so ljudje kar besneli proti tamošnjim judom, katerim bi se bilo slabo godilo, da ni zabranilo redarstvo skrajnega. Toda ljudstvo je jelo vreti od vseh strani in zandarmerija in redarstvo ni bilo več močno dovolj. Ljudstvo je razdrlo židovsko cerkev, napadlo je kriminalnega komisarja Wehna, da je moral bežati. Naposled je nastopilo vojaštvo in uvedlo se je naglo sodbo. Vse to radi judov.

Plavajoče gledališče. — Angleži so dobili „imenoitno“ idejo, katero so povzeli od Amerikanov. London bo v nekaterih tednih dobil plavajoče gledališče. To gledališče bo imelo 338 sedežev. Po predstavi se bo prostora za gledalce lahko spreminil v restavracijo. Posestnik tega plavajočega gledališča bo potoval po raznih pomorskih mestih ter jih osrečeval z različnimi igrami in operetami.

Kaj je z našo industrijo?

Govorimo zopet enkrat o — „slovenski industriji“. Skoro to se glasi kakor ironija, pa nič ne dé, o slovenski industriji vsekar lahko govorimo, toliko časa, da beseda mesó postane, načrti in projekti — dejanja, resna, slovenska, pristna naša in ne od židovskega kapitala zavisna dejanja.

Do tega mora priti.

No, ne moremo tajiti, da bi Slovenci ne bili že tu in tam mislili na domačo industrijo in da se mislijo, o tem nas pouči Davorina Hribarja še nedavno ustanovljeno pletovozno podjetje v Ljubljani in ako pomislimo, da imamo Slovenci že celo tovarno za izdelovanje glasbenih instrumentov (tvrdka Lenarčič, Vrhnika) toraj pod-

jetje, ki sega že precej v sfero dokaj naprednejih narodov, kakor smo mi Slovenci, tedaj zamoremo reči, da smo v tem pogledu že dokaj probujeni.

In vendar je to vse še le nezatni začetek industrijalnega našega gibanja in ostane toraj mnogo še nerešenih vprašanj.

Kajti v pogledu domače obrti in industrije mora nas Slovence voditi glavna misel, da bode izvoz industrijskih izdelkov od nas v druge kraje presegal uvoz istih v našo domovino.

In kako je še danes?

Danes smo še vedno na onem nezadnejem stališču, da večino izdelkov obrti in industrije, katerih se porabi v naši domovini, uvozijo v naše kraje tujci, a jih po večini tujci ali potujkenci tukaj tudi prodajajo in jih še le na drobno kupuje naš narod, kateri potemtaka često mora plačati najvišji odstotek čistega dobička, tako na fabrikaciji z kakor i na prekupčiji. Oboji ta ogromni dobiček leze toraj v žepo tujcem.

Koliko dela bi toraj morali Slovenci razviti, da bi dospeli na oni višek, kjer bi se vsaj pokrivala uvoz in — izvoz!

Kako daleč je še do tega, da si bodedo Slovenci dali vrniti od tujca toliko, kolikor mu — plačamo! Ali kako daleč je naposled do onega viška, kjer bi slovenski izvoz celo presegal uvoz tujega blaga v slovenske kraje in po čemer moramo na vsak način stremiti.

Priznati moramo, da je popolnoma nenaravno razmerje danes, ko vsak narod le skuša več prodati nego kupiti, da Slovenci skoro le kupujemo in skoro ničesar ne prodamo.

Ozrimo se na vse točke industrijskega izdelovanja, ali ne zmečemo ogromnih svot svojega denarja tujcem za tkanine, za obleke, za orodje, za papir, za umetno gnojilo itd. itd. z eno besedo skoro za vse! In vendar bi vse to, kar moramo kupovati od tujcev, lahko pridelovali doma, ko vendar vidimo, da tujec za toliko denarja, kolikor ga izmečemo za njegove industrijske izdelke, niti ne upošteva v primerni meri naših kmetijskih pridelkov. Za tako preziranje bi bil pač najboljši odgovor, da mu vrnemo z bojkotom njegove industrije.

Kar je najpotrebnejšega, kar rabimo v svojem domu, to bi lahko živelo par slovenskih industrij in imeli bi vsaj to lepo zavest, da smo osamosvojeni. Pa vzemimo jedno samo točko, katero bi morali že po svojem slovenskem političnem poštenju izpolniti, to je — izdelovanje papirja. Z idealnega stališča bi se morali celo sramovati, da papir, na katerem so tiskane naše borbe za obstanek, naš boj za narodno prosveto, jemljemo v tovarnah svojih po mišljenju najhujših nam napodnih in verskih sovražnikov. Ali ni mar družba Leykamovih papirnic po svojem mišljenju in nastopanju naša največja nasprotnica, vsaj to dosti elastično kažejo dogodki v vevški papirnici!

Menim, da bi one množine papirja, kolikor ga porabimo Slovenci za svoje časo-pisje samo, že vzdrževale lahko eno slovensko papirnico. Ali kaj še drugo? Mar ni toraj ta točka vredna prevdarka? Želeti je, da taka vprašanja malo marljiveje vzmemo v pretres, potem gotovo dospemo do one višine, da svojega denarja ne bodedo dajali za izdelke industrije, kakoršne bi prav lahko izdelovali doma in ki bi nam donášali še precejšnjega gmotnega uspeha.

G. Likar,
Gorica, Semeniška ulica h. št. 10.
Trgovina pisarniških in šol. potrebščin.
Raznovrstno papirnato blago.
Knjige: molitvene, šolske in vpisne.
Tiskovine iz „Narodne tiskarne“ po enaki ceni. Preskrbuje tisk vizitnic, računov, kuverte z napisji.
Sprejema v vezanje knjige.
Vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, **dalmatinskih in isterskih vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih o 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.
Cene zmerne. Postrežba poštena.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najboljšega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej opremljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovjših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,
urar v Kanalu.

Najboljše berilo in darilo
je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika“

ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati) ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštnemu povzetju pri

Jožefu Valenčiču na Dunaju

III. Bez., Steingasse Nro. 9, I. St., Thür 10.

Založnik, ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v tih dneh nazaj.

Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici hiš. št. 1.
v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Zavarovanje proti toči.

Za vsako vrednost od 100 kron plača se zavarovalnine: Za razno žito in sočivja 1 krono 40 v; za grozdje in sadje 6 kron. Več se pozve pri zastopniku **Valentinu Kofolu v Kanalu**, ki sprejema zavarovanja.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici hiš. št. 23,

(v hiši g. dr. Lisjaka)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljivec prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta.

Razpošilja blago na vse kraje. Cenu primerna, postrežba dobra.

Klepar ARTUR MAKUTZ,

Ozka ulica 1. — GORICA — Via Stretta 1

priporoča škropilnice proti peronospori (ponovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. Škropilnica je sestavljena pristo in tako, da škropi lahko na tri načine po volji lastnika.

Cena je zelo nizka.

Stroj za žvepljenje sodov iz cinkanelega železa. — Priprava za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan). — Meh za žvepljenje grozdja raznih sistemov. — Čevi iz gume za vsakovrstne škropilnice.

Sprejemlje v popravo vsakovrstne druge škropilnice, kakor tudi prevzema vsa druga v kleparsko obrt spadajoča dela.

Peter Drašček,

trgovec z jedilnim blagom.

V GORICI — Stolna ulica št. 2 — V GORICI

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primeso iz tovarne

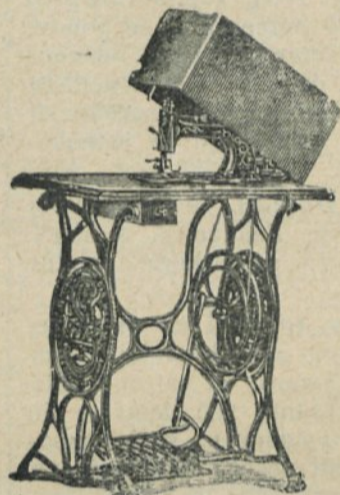
Arnold & Gutmann

z Dunaja.

Zaloga žveplenk sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev.

Prodaja stroje tudi na tedenske ali mesečne obroke.

Stroji so z prvih tovarn ter najboljše kakovosti.

Priporoča se slav. občinstvu.

„Narodna tiskarna“ priporoča vizitnice.

„Janus“

uzajemno zavarovalno društvo na življenje na Dunaju. Iz poročila, ki se je prečitalo na občnem zboru dne 26. maja t. l. pod predsedstvom Nj. prevzvišenosti Ivana barona Chlumcekega, na katerem so se predloženi upravni računi odobrili, posnamemo sledeče glavne točke: V upravnem letu 1900, t. j. v 59. letu svojega obstanka, imelo je društvo „Janus“ 7118 polic se zavarovano glavnicu kron 21.493.110.35 in kron 8.565.42 tekočih rent. V primeri se stanjem 1. januarja 1899. zvišalo se je število polic za 1756 se zavarovanim kapitalom 4.741.990.18 kron. Upravni prebitek znaša 132.135.74 kron in po odpisanjem na inventaru kron 103.322.39.

Pri občnem zboru bili so sprejeti z veliko večino vsi predlogi upravnštva, mej tem ko so se vsi predlogi opozicije z veliko večino zavrgli; n. pr. 150 članov z 841 glasovi proti 17 nasprotnikom z 34. glasovi.

Na dve vprašanji članov izjavil je zastopnik vlade in deželni poverjenik društva sledeče: „Z ozirom na to, da je lansko leto neka skupina članov provzročila neko agitacijo, katera bi bila prav lahko med člani „Janusa“ vzbudila vznemirjenje, odredilo je ministerstvo notranjih zadev, da imajo svoji strokovni organi na novo in natančno pregledati stanje društva, da bi se zamoglo postopati proti neopravičenemu vznemirjanju članov. Ta preiskava se je vršila letos meseca aprila in se je raztegnila na vsa bilančna aktiva in pasiva, posebno pa na premijsko rezervno in na prenose premij. Slednjič je dognala preiskava, da je finančno stanje „Janusa“ v bilanci čisto in korektno označeno; nadzorovalna oblast nima torej nikakega povoda za grajanje.“

Na neko drugo stavljeno interpelacijo je odgovoril vladni zastopnik: „Kar se tiče premijske rezerve, sklicujem se na prejšnjo izjavo, ko sem rekel, da so te popolnoma pravilno vključene. Ponovim pa še enkrat, da so premijske rezerve po postavnih predpisih pravilno zračunjene in v bilanci izkazane. Protestujem proti temu, da bi se dvomilo na moji prejšnji izjavi.“

„NARODNA TISKARNA“

v Gorici — ulica Vetturini št. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času

po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska „GORICO“ in „NAROD“

„Gorica“

izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone.

„Narod“

izhaja vsako drugo soboto ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Narodna tiskarna“ v Gorici ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju

(pobotnice za plače učiteljev, duhovnikov, cerkvenih služabnikov itd.)

Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.